

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10Sžso/12/2014
Identifikačné číslo spisu:	5013200454
Dátum vydania rozhodnutia:	25.03.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:5013200454.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Petra Paludu, v právnej veci žalobcu R. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom ul. E. A. 1, XXX XX N., právne zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Škerlíkom, ul. J. Ľatliaka 2051/8, 026 01 Dolný Kubín, proti žalovanej Sociálnej poisťovni - ústrediu, Ul. 29. augusta 8, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 26159-2/2013-BA zo dňa 2. mája 2013, konajúc o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 21S/70/2013-41 zo dňa 13. novembra 2013, jednomyseľne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 21S/70/2013-41 zo dňa 13. novembra 2013 m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej č. 26159-2/2013-BA zo dňa 2. mája 2013 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Žalovaná je povinná nahradiť žalobcovi na účet jeho advokáta trovy konania vo výške 408,32 € z titulu trov právneho zastúpenia do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom zamietol podľa § 250j ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“) žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 26159-2/2013-BA zo dňa 02.05.2013, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Liptovský Mikuláš (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) č. 1908/2013-LM-DvN zo dňa 20.02.2013. Prvostupňový správny orgán uvedeným rozhodnutím rozhodol, že žalobca nemá nárok na dávku v nezamestnanosti, pretože nesplnil podmienky stanovené v ust. § 104 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“).

V odôvodnení krajský súd uviedol, že žalobca bol v období od 01.07.2011 do 31.01.2013 povinne nemocensky poistenou samostatne zárobkovo činnou osobou (ďalej len „SZČO“) a v období od 01.12.2011 do 31.12.2011 bol uznaný za dočasne práceneschopného ako povinne nemocensky poistená SZČO. Rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu č. 200-001150-CA02/2012 zo dňa 13.01.2012

boli žalobcovi priznané nemocenské dávky z titulu povinne nemocensky poistenej samostatne zárobkovo činnej osoby a nemocenské mu bolo aj vyplatené. Žalobca nebol nikdy dobrovoľne nemocensky poistenou osobou. Z uvedeného dôvodu preto nebolo možné aplikovať vo vzťahu k žalobcovi ust. § 140 ods. 4 zákona o sociálnom poistení. V tejto súvislosti súd poukázal aj na ust. § 58 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, z ktorého vyplýva, že nároky na nemocenské dávky sa posudzujú samostatne za každý poistný vzťah nemocenského poistenia. Jednotlivé formy sociálneho poistenia fyzickej osoby (nemocenské poistenie, poistenie v nezamestnanosti a podobne) predstavujú sociálne zabezpečenie pre rôzne druhy sociálnych udalostí (práceschopnosť, nezamestnanosť a podobne), avšak súčasne každá samostatne vyžaduje dôsledné plnenie stanovených povinností pre povinné subjekty. Nesplnenie týchto povinností môže byť spojené s následkom nesplnenia podmienok nároku na príslušné dávky vyplývajúce z týchto poistných vzťahov. Poistenie na dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti za mesiac január 2012 bolo potrebné zaplatiť pri minimálnom vymeriavacom základe 339,89 €, najneskôr do 08.02.2012 v sume 6,79 €. Žalobca však zaplatil v lehote splatnosti iba sumu 6,58 €, ktorá zodpovedala výške poistného na dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti z minimálneho vymeriavacieho základu platného do 31.12.2011 (329,06 €). Rozdiel do správnej výšky poistenia vo výške 0,21 € doplatil žalobca až 05.03.2012 pri zaplatení poistného bez právneho dôvodu za obdobie, za ktoré už platí poistné nebol povinný. Nakoľko poistné na dobrovoľné poistenie za mesiac január 2012, ktoré bol žalobca povinný zaplatiť do 08.02.2012 v sume 6,79 € bolo v správnej sume zaplatené až 05.03.2012, t. j. po splatnosti poistného, nebolo možné obdobie dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti za mesiac január 2012 spadajúceho pred deň zaradenia žalobcu do evidencie uchádzačov o zamestnanie započítať na posúdenie nároku na dávku v nezamestnanosti.

Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie z dôvodu, že skutkové zistenia súdu sú v rozpore s obsahom spisov a súd vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia vecí. V odôvodnení odvolania uviedol, že pri posudzovaní správnosti rozsudku je potrebné vychádzať zo skutočností, že nemocenské poistenie a poistenie v nezamestnanosti sú dva samostatné právne inštitúty sociálneho zabezpečenia, ktoré upravuje zákon o sociálnom poistení. Zákon neustanovuje, že SZČO, ak je dobrovoľne poistená pre prípad nezamestnanosti, má nárok na dávky v nezamestnanosti len ak je aj dobrovoľne nemocensky poistenou osobou ako to vyplýva z odôvodnenia rozsudku. Žalobca nenamietal preplatok na nemocenskom poistení, ale na poistení v nezamestnanosti. V období od 01.12.2011 do 31.12.2011 bol žalobca práceschopný a za toto obdobie mu boli riadne vyplatené aj nemocenské dávky. Pritom poistenie (nemocenské, ako aj poistné v nezamestnanosti) riadne zaplatil aj za uvedené obdobie (december 2011) a toto mu vrátené nebolo. Ak teda za január 2012 odviezol na poistnom v nezamestnanosti o 0,21 € menej, tak v skutočnosti žalovaná disponovala na svojom účte už v tom čase preplatom v sume 6,37 €. Poukázal pritom na ust. § 145 ods. 4 zákona o sociálnom poistení, v zmysle ktorého mala žalovaná na pohľadávku voči FO alebo PO započítať poistné, ktoré je žalovaná povinná vrátiť. Navrhol teda rozsudok krajského súdu zmeniť tak, že zrušuje rozhodnutie žalovanej a vec jej vracia na ďalšie konanie.

Vo vyjadrení k odvolaniu žalovaná uviedla, že obdobie dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti sa v zmysle § 104 ods. 6 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2013, započítava na vznik nároku na dávku v nezamestnanosti len vtedy, ak za toto obdobie poistenec zaplatil poistné na poistenie v nezamestnanosti najneskôr v posledný deň splatnosti poistného na poistenie v nezamestnanosti. Poistné na dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti za mesiac január 2012 bolo potrebné zaplatiť pri minimálnom vymeriavacom základe 339,89 € najneskôr do 08.02.2012 v sume 6,79 €. Žalobca však zaplatil v lehote splatnosti iba sumu 6,58 €, ktorá zodpovedala výške poistného na dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti z minimálneho vymeriavacieho základu platného do 31.12.2011 (329,06 €). Rozdiel do správnej výšky poistného vo výške 0,21 € doplatil žalobca až dňa 05.03.2012 pri zaplatení poistného bez právneho dôvodu, za obdobie, za ktoré už nebol povinný platiť poistné. Žalobca tak dosiahol v posudzovanom období dobu poistenia v nezamestnanosti v rozsahu menšom ako 730 dní, a ku dňu zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie tak nesplnil podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti podľa ustanovenia § 104 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. V zmysle aplikácie § 58 ods. 1 a § 140 ods. 4 zákona o sociálnom poistení žalobcovi, ktorý bol uznaný za dočasne práce neschopného výlučne ako povinne nemocensky poistená SZČO v období

od 01.12.2011 do 31.12.2011, nemohol vzniknúť a ani nevznikol preplatok na poistnom na dobrovoľnom poistení v nezamestnanosti a v dôsledku predmetnej práceneschopnosti, nakoľko jeho povinnosť platiť poistné na dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti zostala zachovaná. Na základe uvedeného navrhla žalovaná rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 O.s.p. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spojení s ust. § 250s prvá veta O.s.p. odvolanie prípustné, dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu je potrebné priznať úspech. Rozhodol jednomyseľne bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 25.03.2015 (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Podľa § 244 ods. 1, 2 a 3 O.s.p. v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. V správnom súdnictve preskúmajú sudy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté.

Podľa § 104 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, poistenec má nárok na dávku v nezamestnanosti, ak v posledných troch rokoch pred zaradením do evidencie nezamestnaných občanov hľadajúcich zamestnanie (ďalej len „evidencia nezamestnaných občanov“) bol poistený v nezamestnanosti najmenej dva roky, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 104 ods. 6 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2013, obdobie dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti sa započítava na vznik nároku na dávku v nezamestnanosti len vtedy, ak za toto obdobie poistenec zaplatil poistné na poistenie v nezamestnanosti najneskôr v posledný deň splatnosti poistného na poistenie v nezamestnanosti.

Podľa § 140 ods. 3 a ods. 4 zákona o sociálnom poistení, povinne nemocensky poistená a povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba nie je povinná platiť poistné na nemocenské poistenie a poistné na dôchodkové poistenie ani v období, počas ktorého je uznaná za dočasne práceneschopnú alebo má nariadené karanténne opatrenie podľa osobitného predpisu. Dobrovoľne nemocensky poistená osoba, dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba, dobrovoľne poistená osoba v nezamestnanosti nie je povinná platiť poistné na nemocenské poistenie, poistné na dôchodkové poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti ani v období, počas ktorého sa jej poskytuje nemocenské.

Podľa § 145 ods. 4 zákona o sociálnom poistení, poistné, ktoré je Sociálna poisťovňa povinná vrátiť, sa použije na zápočet pohľadávky Sociálnej poisťovne voči fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné alebo voči jej právnomu nástupcovi.

Predmetom odvolacieho konania bolo preskúmanie rozsudku krajského súdu ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania odvolací súd skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovanej č. 26159-2/2013-BA zo dňa 02.05.2013, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu č. 1908/2013-LM-DvN zo dňa 20.02.2013. V danej veci odvolací súd posudzoval najmä otázku, či žalobca splnil podmienky stanovené v ustanovení § 104 ods. 1 zákona o sociálnom poistení na vznik nároku na dávku v nezamestnanosti, najmä či bolo povinnosťou žalovanej ako aj prvostupňového správneho orgánu v zmysle § 145 ods. 4 zákona o sociálnom poistení započítať pre

pohľadávku na poistnom na dobrovoľnom poistení v nezamestnanosti preplatok na poistné na povinné nemocenské poistenie SZČO.

Zo súdneho spisu má odvolací súd za preukázané, že prvostupňový správny orgán v rozhodnutí uviedol, že na základe údajov v informačnom systéme Sociálnej poisťovne bolo zistené, že žiadateľ - žalobca v posledných troch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie, t. j. v období od 31.01.2010 do 30.01.2013 boli preukázané doby poistenia v nezamestnanosti od 31.01.2010 do 31.01.2012, t. j. 700 dní, čím nesplnil podmienku nároku na dávku v nezamestnanosti. Nakoľko poistné na dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti za mesiac január 2012, ktoré bol navrhovateľ povinný zaplatiť do 08.02.2012 v sume 6,79 € bolo v správnej sume zaplatené až 05.03.2012, t. j. po splatnosti poistného, nebolo možné obdobie dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti za mesiac január 2012 spadajúceho pred deň zaradenia navrhovateľa do evidencie uchádzačov o zamestnanie započítať na posúdenie nároku na dávku v nezamestnanosti v súlade s § 104 ods. 6 zákona o sociálnom poistení. Na účely nároku na dávku v nezamestnanosti tak bola navrhovateľovi zohľadnená z dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti doba od 31.01.2010 do 31.12.2011 (700 dní). Navrhovateľ mal vo vzťahu k posudzovanému obdobiu dobu poistenia v nezamestnanosti v rozsahu menšom ako 730 dní a ku dňu zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie tak nesplnil podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti podľa ust. § 104 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Žalobca však bol práceneschopný od 01.12.2011 do 31.12.2011 a z tohto dôvodu mu žalovaná vyplatila aj nemocenské dávky. Žalobca za toto obdobie odvedol poistné, ktoré však v zmysle § 140 ods. 4 zákona o sociálnom poistení nebol povinný platiť a žalovaná mu poistné zaplatené za toto obdobie nevrátila.

V posudzovanej veci je odvolací súd toho názoru, že žalobca splnil podmienky stanovené v ustanovení § 104 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, teda získal nárok na dávku v nezamestnanosti, pretože v posledných troch rokoch pred zaradením do evidencie nezamestnaných občanov (od 31.01.2010 do 30.01.2013) bol poistený v nezamestnanosti najmenej dva roky (dobrovoľne poistený od 31.01.2010 do 31.01.2012). Na tejto skutočnosti nič nemení ani to, že ku dňu 08.02.2012 (deň splatnosti poistného za mesiac január 2012) evidovala žalovaná voči žalobcovi pohľadávku na poistnom na poistenie v nezamestnanosti vo výške 0,21 €. Aj keď v zmysle ust. § 104 ods. 6 zákona o sociálnom poistení, obdobie dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti sa započítava na vznik nároku na dávku v nezamestnanosti len vtedy, ak za toto obdobie poistenec zaplatil poistné na poistenie v nezamestnanosti najneskôr v posledný deň splatnosti poistného na poistenie v nezamestnanosti, v čase splatnosti poistného za mesiac január 2012 žalovaná disponovala preplatkom zo strany žalobcu vzniknutého z bezdôvodnej úhrady poistného na dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti za mesiac december 2011. V mesiaci december 2011 bol totiž žalobca dočasne práceneschopný, pričom žalovaná mu poskytovala dávku nemocenského poistenia, čo malo za následok, že žalobca nebol v zmysle § 140 ods. 4 zákona o sociálnom poistení povinný platiť poistné na poistenie v nezamestnanosti v období, počas ktorého sa mu poskytovalo nemocenské.

Povinnosťou žalovanej ako aj prvostupňového správneho orgánu preto bolo v zmysle ust. § 145 ods. 4 zákona o sociálnom poistení použiť na zápočet pohľadávky vo výške 0,21 € (z januára 2012) voči žalobcovi ako fyzickej osobe povinnej odvádzať poistné, poistné, ktoré bol prvostupňový správny orgán povinný žalobcovi vrátiť (za mesiac december 2011). V prípade, ak sa jedná o tú istú dotknutú osobu, nezáleží na tom, z akého fondu sociálneho poistenia pohľadávka vznikla a z ktorého fondu sociálneho poistenia sa má poistné dotknutej osobe vrátiť, pretože ustanovenie § 145 ods. 4 zákona o sociálnom poistení upravuje len všeobecne zápočet vzájomných pohľadávok.

Na základe vyššie uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol podľa § 250ja ods. 3 prvá veta O.s.p. tak, že rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 21S/70/2013-41 zo dňa 13.11.2013 zmenil tak, že rozhodnutie žalovanej č. 26159-2/2013-BA zo dňa 02.05.2013 zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

O trovách konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa ustanovenia § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a 2 O.s.p. a § 246c ods. 1 vety prvej O.s.p. tak, že žalovaná je povinná zaplatiť náhradu trov prvostupňového i odvolacieho súdneho konania žalobcovi na účet právneho zástupcu v

lehote troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku, určenej v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) v celkovej výške 408,32 €, ktorá pozostáva z:

1. trov prvostupňového konania vo výške 326,86 €, a to:

- z náhrady trov právneho zastúpenia za 3 úkony právnej služby:

- prevzatie a príprava právneho zastúpenia - zo dňa 19.03.2013 (§ 14 ods. 1 písm. a/ vyhlášky) - 60,07 € (§ 11 ods. 4 druhá veta vyhlášky),

- spísanie a podanie žaloby - zo dňa 22.05.2013 (§ 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky) - 60,07 €,

- účasť na pojednávaní dňa 13.11.2013 - (§ 13a ods. 1 písm. d/ vyhlášky) - 60,07 €,

- z režijného paušálu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky - 3 x 7,81 € (rok 2013) = 23,43 €,

- z cestovného (§ 15 písm. a/ a § 16 ods. 4 vyhlášky v spojení s § 7 zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách, v znení neskorších predpisov) - cesta na pojednávanie dňa 13.11.2013 (Dolný Kubín ul. J. Ľatliaka 2051/8 - Krajský súd Žilina, Orolská, Žilina a späť) - 107,2 km pri spotrebe 6,9 l/100 km a cene pohonných hmôt 1,363 €/l za motorovú naftu (cena zistená Štatistickým úradom Slovenskej republiky, keďže žalobca preukázal cenu pohonnej látky dokladom o kúpe, ktorá podľa názoru súdu nebola účelne vynaložená, pretože podľa osvedčenia o evidencii pre osobné motorové vozidlo právneho zástupcu je určený druh paliva - motorová nafta, pričom nie je nevyhnutné, aby uvedené vozidlo jazdilo na špeciálny druh nafty - V-PD Nitro+, ktorej cena bola dňa 13.11.2013 vo výške 1,589 €/l) a náhrada za použitie motorového vozidla vo výške 0,183 Eur za každý km - spolu 29,71 €,

- z náhrady za stratu času (§ 15 písm. b/ a § 17 ods. 1 vyhlášky) - cesta na pojednávanie a späť dňa 13.11.2013 - spolu 3 polhodiny (1 cesta trvala cca. 56 - 58 min.) x 13,01 € = 39,03 € a

- z dane z pridanej hodnoty vo výške 20 % z náhrady za úkony právnej služby a z režijného paušálu podľa § 18 ods. 3 vyhlášky - 54,48 €.

2. trov odvolacieho konania vo výške 81,46 €, a to:

- z náhrady trov právneho zastúpenia za 1 úkon právnej služby:

- odvolanie proti rozhodnutiu - zo dňa 16.12.2013 (§ 13a ods. 1 písm. g/ vyhlášky) - 60,07 €,

- z režijného paušálu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky - 7,81 € a

- z dane z pridanej hodnoty vo výške 20 % z náhrady za úkony právnej služby a z režijného paušálu podľa § 18 ods. 3 vyhlášky - 13,58 €.

Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi vyššie uvedenú náhradu trov konania na účet právneho zástupcu (č. ú. : XXXXXXXXXX/XXXX.) v zmysle § 149 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O. s. p. v lehote troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol pomerom hlasov členov senátu 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.